

Collegial-Tidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 18. Den 4 May 1799.

Offentlig Foranstaltning.

Ved de Staden Kjøbenhavn i Aarene 1728 og 1795 overgangne store Gldsbaader, vare Stadens 11 Borger-Kompagnier blevne saa betydeligen forandrede, at de, hvad Bygninger og Folkemængde angik, ikke meer stode i noget rigtigt Forhold til hinanden, hvortil endnu kom, at deres Distrikter, fra de ældre Tider af, fandtes meget sammenblandede og ulige afdeelte. For at afhjælpe denne Mangel, der naturligviis maatte have en usor-deelagtig Indflydelse paa Tjenesten ved Borgerstæbets Bagthold og andre borgerlige Militær-Forretninger, har Hs. Majestæt, under 26 April d. A., fundet for got at anordne: at det ved Kapitain Holsts dødelige Afgang vacant blevne St. Annæ Stads-Kompagni skal deles i to Kompagnier, hvoraf det første skal føre Navn af Frederiks Stads-Kompagni, og det andet beholde Navnet St. Annæ Stads-Kompagni; samt at en anden og be-
dre

dre Inddeling af de øvrige StadseKompagnier efter et af Hs. Majestæt approberet Udkast herefter skal finde Sted.

Blandede Efterretninger.

Havnen ved Kjøbstaden Sæby, i Aalborg Stift, hvilken egentligt bestaaer i Sæby Aaes Udløb i Havet, har i de ældre Tider været i ypperlig Stand, og tjent til Samlingsplads for Kjøbmandsskibe til at oppebie Konvoi, ligesom den og ved sin bequemme Beliggenhed for Kommunikationen imellem Jylland og det vestlige Norge til alle Tider er vigtig. Men, de gamle Bærker vare efterhaanden forfaldne, og Ind- og Udløbet ved Sand og Tang blevet usikkert. I Vinteren 1796 truede Havet denne Havn med aldeles Ødelæggelse, da det bortrev en Sandbanke, som laae paa den nordre Side af Aaens sædvanlige Løb. Herved fik den stridløbende Aa Leilighed til at skjære sig et nyt Løb nordvest ud paa det Sted, hvor Sandbanken forhen havde ligget, og tværs over den ene af de nedfaldne Steenkister. Dagligen skar Strømmen dette Løb dybere, hvorimod det rigtige Løb mellem de forfaldne Steenkister tilstoppedes saaledes, at det blev umuligt for de i Havnen liggende Skibe at komme ud. Lillige vare ikke alene Kirken, Degneboligen, Hospitalet, samt 24 private Huse og Gaarder, men endog en betydelig Deel af Byens bedste Markjorder udsatte for

den

den øiensynligste Fare af Oversvømmelse. I denne Byen overhængende Fare, da den af egne Midler ikke kunde hjælpe sig, fattede Cancelliesekretær, By- og Herredsfoged, Brorson, uopfordret den værdige Bestutning selv at gjøre Udvei til det, for det første Høistformødne, til Byens, Havnens og Egnens Redning; han lod til den Ende i samme Sommer og Aaret efter, for egen Regning, opføre to Bolværker, som holde, det nordre 384 Alen og det søndre 76 Favne, af Ege- og Fyrrepæle $3\frac{1}{2}$ til 4 Alen i Grunden og 4 Alen over Vandets Overflade, med $\frac{1}{2}$ Alens Afstand mellem hver Pæl; Pælene ere uden til beklædte med tykke Fyrreplanter og besæfede ved Enden med en Brohammer, der er naglet til hver Pæl med Jernbolter. I Grunden er nedlagt en Ramme eller Fod med Tværbjælker af Fyrretræ, besæfset til Bolværket med store Spiger; paa denne Fod ere opdyngede mange store Kampestenene, som med Præm og Kran ere optagne af Havet; Steenmassen er i Grunden omtrent 6 Alen bred. Disse opførte Værker have, efter qvitterede Regninger, beløbet 1900 Rdlr.; men Sagkyndige antage, at det maa have kostet ham endnu mere, for hvilket han ikke har ladet sig give Regninger. Virkningen af denne velgjørende Foranstaltning har været den, at bag Bolværket, hvor man for $2\frac{1}{2}$ Aar siden, da Ødelæggelsen var flest, kunde roe i Baade, har Havet nu indkæstet saa megen Sand og Tang, at Rummet formodentligen om saa Aar bliver opfyldt, og at der-
imod

imod mellem Bolværterne og i Naens ordentlige Løb, hvor i 1796 en tom Fiskerbaad ikke kunde slippe igjennem, er nu indgaaet et Skib paa 14 Kommerce-Læster, fuldt ladet med Kalk, og et andet med 300 Tønder Salt og Steenful. Denne Handlings Vardi forhøies meget derved, at den er foretagen og udført aldeles uden Bram og uden Egen nytte. Da Sekretar Brorson fornemmeligen lever af Herredsfoged-Tjenesten, og Byfoged-Tjenesten derimod er yderligen ringe, saa kunde han, som Byfoged, ingen egentlig Fordeel have af Havnens Istandsættelse. Omstændighederne vise ogsaa, at Sekretar Brorson, da han udførte Handlingen, ei tænkte paa Stadesløsholdelse, og har ei heller siden af egen Drift mældt sig derom; men Handlingen er kommen til General-Toldkammerets Kundskab ved den Leilighed, at Søby-Havn med flere blev af Kommandør-Kapitain Løvensørn i forrige Sommer undersøgt, og derefter er den foranstaltede Forbedring ved de fra flere Sider indhente officielle Underretninger blevne bekræftede. Hs. Majestæt, som igjennem General-Toldkammeret har ladet sig foredrage denne Cancellie-Sekretærens uegennyttige og patriotiske Handlemaade, har med særdeles Velbehag anseet samme, og til Beviis paa sin allerhøieste Tilsfredshed, under 24 April d. A., skænket ham den store Guldmedallie pro meritis, samt sprundt ham for Fremtiden et personligt Tillæg af 150 Rdlr. aarligen.

I Anledning af en fra Konrektoren ved Viborg latinske Skole, Magister Kruse, indgiven Ansøgning, om, formedelt Alderdom og Svaghed, at entlediges fra sit Embed, har Hs. Majestæt tilladt: 1) at bemaalste Mag. Kruse, som i 45 Aar har været offentlig Skolelærer, maa entlediges fra sit Embed og beholde sammes fulde Indkomster for sin Levetid, saa at Naadsensaaret ei tager sin Begyndelse førend efter hans Død, dog skal Bestyrelsen af det Konrektoratet beneficerede Gods strap antages af den besiddende Konrektor, men Mag. Kruse nyde Landgilden som hidtil, samt hvad der ved Fæstee eller Skiftebreve maatte falde: 2) at den øverste Kollega ved Skolen, Subrektor J. Tetens, maa beskikkes til Konrektor, paa de Vilkaar, at han, saalænge Magister Kruse lever, ikkun beholder sin Løn som øverste Kollega, med det ham, ved Reskript af 18 Marts 1796 forundte Tillæg af 100 Rdlr. af Skolens Kasse, samt at han, til næstkommende Mikkelsdag, tiltræder de for Konrektor i Skolebygningen bestemte Bærelser, og fra den Tid af svarer Magister Kruse 40 Rdlr. aarlig til Huusleie, hvoraf dennes Enke i Naadsens Aaret nyder det Halve; 3) at de øvrige Kolleger ved Skolen maae, enhver for sig, ascendere til en høieret Klasse med deres forhen havende Indkomster, og den nederste Hørers Plads henstaae ubesat, indtil Magister Kruses Død, saa at Skole-Underviisningen imidlertid fordeles imellem 4 Klasser, i Stedet for, som hidtil, imellem 5.

J Følge en Skrivelse fra det danske Cancellie, af 20 April d. A., til Stiftamtmanden over Sjælands-Stift, der er foranlediget ved det Spørgsmaal: om Vedkommende kan fordre 2 Procent i Salario af nogle paa en Nobel-Auktion optraadte, men ikke bortsolgte Varer? bør en Auktions-Forvalter ikke fordre Betaling, fordi han paa et eller andet Stykke Løsøre har gjort forgjæves Opraab.

Amtmanden over Aarhus Amt, har, ved en vis Anledning, forlangt en Bestemmelse, angaaende hvorledes der skal forholdes med Beiparters Istandsættelse, samt Konge-, Kirke- og Skole-Reisers Udredelse af udparcellerede Gaarde? J Anledning heraf har Cancelliet, efter at have om denne Sag ført Brevverling med det kongelige Rentekammer, under 27 April d. A., tilskrevet fornævnte Amtmand: at det, til at fordele Byrden af Pligts-Arbeid til Kirker og Skoler i de Sogne, hvor Bøndergaarde udstyffes i mindre Lodder, for hvilke tildeels ingen Heste holdes, vil være tjenligst, at lade bemældte Arbeid, for saavidt Gangdagene angaaer, forrette efter Omgang imellem Gaard- og Huusmændene, hvorimod Spanddagene eller Kjørseleerne maae forrettes, som hidtil, efter det nu værende Tal af Gaarde, saaledes, at den eller de Beboere, som paa en udstyffet Gaards Jorder holde Heste og Vogn, forrette Kjørsele for bemældte udstyffede Gaard, imod at nyde af Gaar-

dens

dens øvrige Afbyggere Gotgjørelse i Penge; dog at denne Gotgjørelse ikke fastsættes eens overalt, men retter sig efter det, som i enhver Egn er sædvanligt, eller og bestemmes til det, som Vedkommende imellem sig kunne forenes om. Skulde i øvrigt Afbyggerne paa en udparcelleret Gaard, i Henseende til Reiser, ikke kunne forenes om den her ovenfor omhandlede Forholdsmaade, men heller ønske at betale Kjørseler og Reiser med Penge, da kan saadant ogsaa tillades, imod at Amtet søier Anstalt til, at for en saadan udparcelleret Gaard, efter dens Tour til at forrette Kjørseler, leies for Betaling, og Bekostningerne derefter lignedes paa samtlige Gaardens Lodder, uden Hensyn til, om derpaa holdes Heste eller ikke.

(Fortsættelse af Forholds-Regler for Landmilice-Sessionerne.)

14) Da der, fra Cancelliets Side, kan ventes en nærmere Bestemmelse, hvorledes med Skoleholdere og disses Sønner bør forholdes; saa bør ingen af disse indtil videre bringes til Afgang i Lægs-Rullen, ligesom de derudi bør indføres, naar slige Børn findes anførte paa de af Præsterne aarligen indgivende Attester over de Fødte; derimod bør Skoleholderes Sønner med 20 Aars Alder forbigaaes ved Udskrivningen efter Forordningen af 20 Juni 1788 dens 30 §.

15) Paa det eensformig Behandling ved samtlige Sessioner maa finde Sted, med Hensyn til de gamle Gaardbeboere og gaardbrugende Enker bevilgende Sønner, som fritages for Udskrivningen, bør for Fremtiden almindeligst forholdes som følger:

a. Naar tvende Brødre, den ene med 19 og den anden med 20 Aars Alder, ere tilstede ved Sessionen, bør den med 19 Aars Alder ikke betegnes som gammel Mands Søn, førend det, ved Lodtrækning, er afgjort, om Broderen med 20 Aars Alder anvendes til Krigstjenesten; befries den sidste ved Lodtrækning, bør han være Faderens Hjælp, tillige bør Broderen med 19 Aars Alder være visiteret, paa det der haves Vished for, at han er duelig til Krigstjenesten.

b. Naar det ved Afgangs-Listen opdages, at en gammel Mands eller gaardbrugende Enkes Søn, som er over 28 Aar, er flyttet til et andet Lægd, bør det paa Tilgangs-Listen anføres, at han paa det fraflyttede Sted var gammel Mands Søn, ligesom han bør tegnes til Indkaldelse for næste Session, for der at bevise, om han er gift og bosat. Bestindes det den Tid, at han ikke er gift og bosat, da bør slikt Lægds-Rullen tilføres til Oplysning, at Faderen, i Følge Reskriptet af 4 Marts 1791, ei bør have nogen yngre Søn ansat sig til Hjælp. Bevises det derimod, at Sønnen er gift og bosat,

da

da tilføres fligt ligeledes Lægds-Rullen til Oplysning, at Faderen, med Henhold til Cancellie-Resolution af 18 Juli 1795 er berettiget til en anden Søn's Hjælp, siden den ham først tilstaaede Søn har benyttet det ham, efter Forordningen af 20 Juni 1788 dens 27 §, forundte Beneficium med 28 Aars Alder at bosætte sig, og Faderen selvgælligen ikke bør savne den ham ved 22 § tilstaaede Hjælp.

c) Naar det i Tiden paa en eller anden Mande opdagges, at Forældre have fordriftet sig til at begjære en yngre Søn, uagtet de have en ældre, der efter Anordningen burde være deres Hjælp, bør den saaledes uretteligen betegnede gammel Mands Søn ved næste Session udskrives uden Lodtrækning, ligesom Forældrene for svigagtig Udsærd bør sættes under Amtets Tiltale.

d) Naar en gammel Mands Søn, med Henhold til Cancelliets Resolution af 18 Juli 1795, og de derudi benævnte Tilfælde, attraaer at befries for Udskrivning, paa Grund af at have fyldt 24 Aar Lægds-Rulle Alder, bør han være pligtig for Sessionen med Præste-Attest at bevise, hvad Tid Forældrene bortdøde, naar Enken giftede sig, eller naar Gaarden blev afstaaet til en anden Mand. Den der ikke fremlægger fligt Beviis, bør trække Lod om Udskrivningen med Mandskabet af 20 Aars Alder.

der. Befries Sønnen, da bør det stedse tilføres Lægds-Rullen af hvad Årsag, ligesom Beviiis-Documerterne bør sendes General-Krigskommissæren ved Fortegnelsen over Tilførslerne.

- e) Naar en Fader, der har en ældre Søn, begjærer en yngre ansat sig til Hjælp, under Foregivende, at den ældre ei er tjenlig til Bondearbeid, bør slig Angivelse ved Sessionen paa det nøiagtigste undersøges, og derved tages til Formaal: at, naar den ældre Søn enten tjener en anden Bonde for Karl eller gjør Hovning tillige med de andre Bønderkarle, da bør han være Faderens Hjælp. Har den ældre Broder derimod enten en Profession, og selgeligen ikke er vandt til Bondearbeid, eller har han en Legems Feil, der forhindrer ham at drive Avling, da bør ham derom gives Bedtegnning i Lægds-Rullen, og Faderen gives den yngre Søn til Hjælp.

(Fortsættelsen følger.)

3 en til Cancelliet indkommen Skrivelse, er blant andet forespurgt: 1) om ikke en ny Præste-Medhjælper kunde ved hans Antagelse tillades at gjøre den befalede Sed, enten blot for den verdslige Dommer, eller for Præsten alene? 2) Om det generale Extrassats Mandtal ikke kunde sættes til 8 Dage efter 1 November, i Stedet for 8 Dage efter Nyt-Aar? 3 Anledning heraf

af har Cancelliet, under 27 April d. A., tilskrevet Biskoppen over Sjælands Stift: at der i Heaseende til den 1ste Post vil blive at forholde efter Cancellie-Skrivelse til samtlige Stiftamtmand i Danmark, af 17 Februar 1787, som viser, at Eeden af de Medhjælpere, som efter den Tid antages, eller ikke have afslagt den i Lovens 2 — 9 — 4 befalede Eed, kunde aflægges for Præsten i nogle Sognemænds Overværelse. Hvad derimod den anden Post angaaer, da maae General-Mandtallerne forfattes til den Tid, som er fastsat i Rentekammerets Skrivelse til Stiftamtmanden og Biskoppen over Sjælands Stift, af 12 April 1788, nemlig for Landet een Gang om Aaret til 1 Januar og for Kjøbstæderne to Gange om Aaret til 1 Jan. og 1 Juli.

Til Cancelliet er indkommen Forespørgsel om: hvo der bør bevare Forligelses-Kommissionens Protokol, enten Forligelses-Kommissarierne, eller den der som Skriver fører Protokollen i Kommissionen? I den Anledning har bemældte Kollegium, under 27 April d. A., tilskrevet Amtmanden over Randers Amt, at da den, som fører Protokollen, bør være ansvarlig for samme, saa tilkommer det ogsaa ham, at bevare den, og at have, den i sit Værg.

Under 27 April d. A. har Cancelliet, foranlediget af en Tvistighed mellem vedkommende militære og geistlige Betjente i Frederiksværn, angaaende til hvem Kopulations-Penge bør betales, naar nogen af Garnisonen sammesteds gifter sig og Bruden er i et andet Distrikt, tilprevet Stiftamtmanden og Biskoppen over Aggershuus-Stift: at hvor Fæstemøen eller Bruden i saa Tilfælde opholder sig saa nær Frederiksværn, at Garnisons-Præsten vil, og kan fare til den Kirke, hvor hun er (isald hun ei vil fare til ham), der skal det tilkomme ham og ingen anden Præst at forrette baade Brudevielser og Børnedaab, men hvor Garnisons-Præsten enten ikke vil eller kan reise, eller forrette samme, der maa det skee ved Stedets Sognepræst; dog bør i dette sidste Tilfælde Karlens Gifte-Seddel først sendes Garnisons-Præsten, for af ham at paategnes, om han vil forrette Vielsen eller ikke. I øvrigt falder det af sig selv, at ingen af Frederiksværns Garnison bør betale til meer end een Kirkes Betjente, samt at i det Tilfælde, hvor Garnisons-Præsten i Frederiksværn maatte finde for got selv at afholde den requirerede Ministerial-Forretning i en fremmed Kirke, bør Befordringen til og fra Kirken skee, for Frederiksværns Kirke-Betjenteres egen Regning, uden at Requirenten, under hvad Navn nævnes kan, maa affordres høiere Betaling, end Reglementet af 11 Marts 1758 foreskriver.

Ledigt Embede.

Under det danske Cancellie: Det residerende Kapellani til Nordrehoj og Aggershuus Stift, 255 Rdlr.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 3 May er Kand. Theol. B. Sidenius konfirmeret til Personel-Kapellan for Taagerup og Thorslunde Menigheder i Lolland; Postmester og Kjøbmand N. Wenzon i Stubbe-tjøbing paa Falster, befuldmægtiget til Strandings-Kommissionær i bemældte Stubbetjøbings Told-Distrikt; Stud. C. N. Ferslev konfirmeret som Klokker til St. Knuds Kirke i Odense; Stud. H. A. Barsøed ligeledes som Klokker, Katechet og Skoleholder ved Frue Menighed sammesteds; Sognepræsten for Tranekjær og Tulleballe Menigheder, Provst J. D. Brandt, ligeledes til Sognepræst for Humble Menighed paa Langeland. Til Skibspræster paa Flaaden ere udnævnte følgende Kandidater: E. J. Paludan, E. N. Meldal, S. Mandrup, H. B. Trojel, J. Kjær, M. Frogner, H. Schmidt, T. A. Borup og H. E. Jørgensen.

Under det tyske Cancellie: Den 26 April er Oberpræsidenten i Kiel, Geheimeraad E. C. E. v. Schack, i Raade entlediget fra sit Embede.

Under Departementet for de udenlandske Sager: Den 26 April er den hidtil værende Konsulato

lat-Sekretær i Algier, D. Manthey, udnævnt til Legationssekretær i Paris, og Rand. Juris C. J. H. Stub igjen beskikket til Konsulat-Sekretær i Algier.

Under Generalitetet: Den 26 April er den ved det søndensjeldske Infanteri-Regiment staaende Battalions-Kommandør, Oberst-Lieutenant v. Bierck, efter Ansøgning, i Naade afskediget med Pension og Oberstes Karakter; de ved det bergenhussiske Infanteri-Regiment staaende Premier-Lieutenanter v. Meidel og v. Boetsman ligeledes, og den første derhos forundt Kapitains Karakter; den ved den nordensjeldske Skiløber-Batalion staaende Premier-Lieutenant v. Schmidt ligeledes afskediget med Pension, og Premier-Lieutenant v. Hålling af jydsk Regiment lette Dragoner, Kornet v. Falck af syenske dito, og Fændrik v. Pihne, senior, af slesvigsk Jæger-Korps, efter Ansøgning afgaaede. Ved det nordensjeldske Infanteri-Regiment er den karakteriserede Kapitain v. Fischer udnævnt til Chef for det ved Kapitain v. Brauns Død vacant blevene nationale Kompagni; Premier-Lieutenanterne v. Reichmann og v. Blichfeldt til Premier-Lieutenanter ved de Gevorbne; Sec. Lieutenanterne v. Lesser og v. Scheel til Premier-Lieutenanter ved de Natiole; Fændrikkerne v. Ruge og v. Pohlmann til Sec. Lieutenanter ved de Gevorbne, og Fændrikkerne a la suite v. Hagemann af vesterlehniske og v. Brock af nordensjeldske Infanteri-Regiment til virkelige Fændrikker ved sidstbemældte Regiment. Ved det norske

norske Liv-Regiment er karakteriseret Premier-Lieutenant
 Greger beffikket til virkelig Premier-Lieutenant, og Fæn-
 drik v. Nettermann til Sec. Lieutenant. Ved de Kron-
 borgske Artilleri Garnisons-Kompagnier er Sec. Lieu-
 tenant v. Ploennies udnævnt til Premier-Lieutenant, og
 Sec. Lieutenant v. Hagedorn af Kongens Regiment an-
 sat som Sec. Lieutenant med Premier-Lieutenants Ka-
 rakteer. Ved Landkadet-Kompagniet er Kadet Baron
 v. Juel afgaaet, og H. C. v. Glad igjen udnævnt til
 Kadet. Ved de kjøbenhavnske Borger-Kompagnier ere
 i Anledning af St. Annæ Kompagnies Deling, og Va-
 cancen ved Frimands Kompagni, ved Kapitain Mengs
 Død, følgende Officerer avancerede: Ved Frederiks
 Stads-Kompagni Prem. Lieutenant E. Varsfred til Ka-
 pitain; Fændrik P. Sangaard til Prem. Lieutenant;
 Kommandeer-Sergeant E. Thomsen til Second-Lieute-
 nant; Sergeanterne E. Christensen til virkelig Fændrik
 og J. G. Kellermann til Fændrik à la suite. Ved St.
 Annæ Stads-Kompagni: Sec. Lieutenant J. Holbech
 til Kapitain; Fændrikkerne E. Ebbesen til Premier-Lieu-
 tenant og H. S. Selmer til Sec. Lieutenant; Ser-
 geanterne D. E. Funck til virkelig Fændrik og E. Wiedt
 til Fændrik à la suite. Ved Frimands Stads-Kom-
 pagni: Premier-Lieutenant H. Tak til Kapitain; Sec.
 Lieutenant Giandrup, efter Ansøgning, forundt Afsted
 som Borger-Kapitain med Tilladelse at bære Feldttegn,
 og derimod beffikket Fændrikkerne P. Thorsen til Pre-
 mier-

mier-Lieutenant, P. Roefoed til Sec. Lieutenant, og A. Holm til virkelig Fændrik, samt Kommandeersergeanten Weber til Fændrik á la suite. Desuden ere Premier-Lieutenanterne M. D. Busch, G. Orsleff, S. F. Liunge, A. Kirkerup og P. Jacobsen forundte Borger-Kapitains Karakter og Tilladelse at bære Felttegnet.

Under Rentekammeret: Den 1 May er Kammerherre P. Rosenørn, efter Ansøgning, i Naade forlovet fra Stiftamtmands-Embedet over Thyens Stift og Amtmands-Embedet over Odense, Dalum, Ruggaards og St. Knuds Amter, og Amtmanden over Randers Amt, Kammerherre P. Rosenørn Versdorff i hans Sted udnævnt til Stiftamtmand og Amtmand.

Under General-Toldkammeret: Den 24 April er Justitsraad A. Coucheron i Naade, og efter Ansøgning, med Pension entlediget fra at vare Told-Inspektør ved Langesunds Toldsted; til Told-Inspektør sammesteds er beskikket Lieutenant J. E. v. Bülow, hids til Told-Inspektør i Christianssand, og dennes Tjeneste overdraget Told-Inspektøren i Frederikstad J. W. Dietrichson.

Trykfeil.

No. 17. S. 260. Lin. 22: fra 11 Decbr. 1798, læs fra 11 Juni til 11 Decbr. 1798.

— — Lin. 25: 2000 Rdlr., læs 2300 Rdlr.

— S. 261. Lin. 17: 41 Rd. 82½ ø, læs 41 Rd. 81½ ø

— S. 267. Lin. 18: ifkun 40 Rdlr. af de, læs ifkun 40 af de.